

D ů v o d y:

Usnesení rekursního soudu napadá poručník nezletilého Rudolfa E-a jen potud, pokud v něm bylo vysloveno, že měsíční výživné 50 Kč platiti má nemanželský otec Václav Sch. od 1. února 1926 a nikoli, jak soud první stolice uznal, od 1. července 1924. Dovolací rekurs poručníkův jeví se důvodným. Dle spisů učinil poručník nezletilého Rudolfa E-a již dne 8. července 1924 návrh, by nemanželský otec přidržen byl platiti výživné 150 Kč na nezletilého Rudolfa E-a od 1. července 1924. O tomto návrhu poručníkově bylo po konaném šetření soudem první stolice po výsledku poručníka dne 11. února 1926 dne 22. února 1926 rozhodnuto a nezletilému Rudolfu E-ovi přiznáno měsíčně výživné 50 Kč od 1. července 1924. Poněvadž právní účinky rozhodnutí o nároku na plnění vztahují se z pravidla zpět k onomu dni, kdy se ho řádným způsobem bylo domáháno, nevznikají tyto účinky teprve dnem rozhodnutí, nýbrž dnem, kdy nárok byl uplatněn. Dnem tím jest v tomto případě den po podání návrhu na přiznání výživného následující, t. j. den 9. července 1924. Správnost tohoto názoru plyne jednak z úvahy, že by jinak bylo zůstaveno dlužníkovi, by nevěcnými návrhy neb opravnými prostředky vznik své platební povinnosti podle libovůle oddaloval, jednak z předpisu Šu 232 c. ř. s. podle něhož ku zachování a přetržení lhůty stačí z pravidla podání žaloby na soudě. Pro názor tento svědčí též předpisy Šu 42 ex. ř. o odložení exekuce, sloužící k tomu, by účinek rozhodnutí o žalobách a jiných návrzích na zrušení exekuce byl pro případ jejich úspěchu zabezpečen již pro dobu ode dne jejich podání. V tomto případě jde sice o návrh vyživovací, o němž platí zásada, »že za minulost výživné žádati nelze,« přes to však nejde zde o nárok za dobu minulou, nýbrž o nárok za dobu budoucí počítajíc od doby, kdy návrh na přisouzení výživného u soudu byl podán. Není proto správným názor soudu rekursního, že ohledně výživného od 9. července 1924 do 1. února 1926 nejedná se o výživné za čas budoucí.

Čís. 6044.

Předpis Šu 527, druhý odstavec, c. ř. s. nepřichází v úvahu, bylo-li usnesení prvního soudu rekursním soudem zrušeno, avšak první soud neměl již rozhodovati o otázce, již se původní usnesení jeho týkalo, nýbrž měl nadále jednati ve věci samé.

Otázka, zda spor náleží před samosoudce či před senát, není otázkou příslušnosti soudu, nýbrž otázkou obsazení soudu (§ 477 čís. 2 c. ř. s.). Projednával-li samosoudce, ač věc patřila před senát, jest řízení před samosoudcem zmatečné, počínajíc prvým ústním líčením.

Žaloba má obsahovati též potřebně údaje, podle kterých bylo by možno posouditi, zdali a kterého ze tří případů uvedených v Šu 55 j. n. jest použiti a zda věc náleží před samosoudce či před senát.

Podle druhé věty Šu 55 j. n. odečítají se jen z a p r a v e n é částky, nikoliv však vzájemné aktivní položky druhé strany, třebaš započíta-

telné. V takovém případě určuje se hodnota sporného předmětu podle celé vzájemnými nároky nevyrovnané pohledávky.

Žalobce jest povinen žalovanému náhradou útrat, ježto svým neurčitým, nepravdivým přednesem zavinil, že ústní líčení konáno před samosoudcem, ač věc patřila před senát.

(Rozh. ze dne 19. května 1926, R I 390/26.)

Žalobu o zaplacení 10.315 Kč projednával samosoudce sborového soudu. Do usnesení, jímž p r v ý s o u d zrušil řízení jako zmatečné, odsoudil žalobce k náhradě útrat 990 Kč a prohlásil, že po právní moci usnesení bude zavedeno další řízení před senátem, stěžovaly si obě strany. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by dále ve věci jednal.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu, ale se změnou, že řízení se zrušuje teprve počínajíc rokem o ústním jednání ze dne 28. ledna 1926, a že se v důsledku toho snižují náklady, jež má žalobce žalovanému nahraditi, na 808 Kč 96 h a uložil žalobci, by nahradil žalovanému útraty dovolacího rekursu.

D ů v o d y:

Ve směru formálním jest předeslati, že napadeným usnesením bylo sice usnesení prvního soudu slovně »zrušeno«, že však ve skutečnosti bylo změněno, a že první soud podle rozhodnutí rekursního soudu nemá již znova rozhodovati o otázce obsazení soudu, nýbrž má jednati dále ve věci samé. Nepřichází tu tedy v úvahu předpis Šu 527 druhý odstavec c. ř. s. a jest dovolací rekurs žalovaného přípustným.

Ve věci samé jest dovolací rekurs potud odůvodněn, pokud uplatňuje, že provedení tohoto sporu náleží senátu a nikoli samosoudci. Podle Šu 7 a) j. n. ve znění zákonů ze dne 1. dubna 1921, čís. 161, ze dne 8. června 1923, č. 123 a ze dne 19. prosince 1924, č. 292 sb. z. a n. náleží majetkoprávní spory tehdy před samosoudce sborového soudu, »když předmět sporu na penězích nebo peněžité hodnotě (§§ 54 až 60 j. n.) nečiní více než 20.000 Kč.« Při rozhodování otázky, zda spor náleží před samosoudce, či před senát, nejde o otázku příslušnosti soudu — jakoby samosoudce byl nějaký nový druh soudu v poměru k senátu — nýbrž o otázku obsazení soudu, jak o tom zřejmě svědčí znění Šu 60 j. n., který rozeznává mezi příslušností sborového soudu a mezi obsazením soudu a odkazuje při tom na § 7 a) j. n. Předpisy o obsazení soudu jsou však právem donucovacím, jsou z dispozice strany vyňaty a nešetření jejich zakládá zmatečnost podle Šu 477 čís. 2 c. ř. s., které jest dbáti z moci úřadu. Tolik bylo podotknouti k poznámce rekursního soudu, že žádná ze stran neučinila návrhu na přikázání této pře před senát. Podle Šu 7 a) j. n. jest při zjišťování hodnoty předmětu použití předpisu §§ 54 až 60 j. n., tedy také Šu 55 j. n. V souzeném případě jest zkoumati, zda tu bylo použití poslední věty Šu 55 j. n. o přebytku při vzájemných pohledávkách. Tak tomu jest a právem tedy napadá žalo-

vaný v dovolacím rekursu názor rekursního soudu, že prý jde o nezaplacený zbytek kupní ceny, který 20.000 Kč nepřevyšuje. Pro spletnost věci bude nutno krátce zopakovati podstatný obsah tvrzení stran, po případě zjištění nižších soudů a vyvozovati z toho hned právní závěry. Podle §u 226 druhý odstavec c. ř. s. jest povinností žalobce, by již v žalobním spise učinil potřebná udání o hodnotě sporného předmětu. Zákon sice praví, že se tak má státi jen, nesměřuje-li žaloba k určité sumě peněz a závisí-li příslušnost na hodnotě sporného předmětu, ale vzhledem k předpisu §§ 41 až 43 j. n. a předpisu §u 60 odstavec první a třetí j. n. nelze o tom pochybovati, že má žaloba obsahovati také potřebné údaje, podle kterých by bylo možno posouditi, zda a kterého ze tří případů, uvedených v §u 55 j. n., jest použití a zda věc náleží před samosoudce, či před senát (srv. také Neumann k §u 226 c. ř. s. str. 945). Této povinnosti vyhověl žalobce v tomto případě měrou jen velmi nedostatečnou a mimo to uváděl v žalobě i v přípravných spisech skutečnosti, které se objevily býti nepravdivými. Žalobcovy údaje, jichž bylo třeba k posouzení, zda má býti proveden spor samosoudcovský či senátní, byly neurčité a kolísavé, takže teprve při druhém ústním jednání mohl si samosoudce utvořiti přesvědčení o skutečnostech, rozhodných pro řádné obsazení soudu, které měl žalobce již v žalobě úplně a podle pravdy uvést (§ 178 a § 226 první odstavec c. ř. s.). Žalobce tvrdil v žalobě, že se mu žalovaný zavázal zaplatiti kupní cenu 43.500 Kč za automobil, který byl žalobcem prodán jiné osobě, než žalovanému. Beze vší souvislosti s tímto tvrzením uvádí pak žalobce v žalobě dále, že provedl celou rekonstrukci automobilu, za kterou mu žalovaný dluží nedoplatek 10.315 Kč z celkové jeho účtu, který činil původně 27.929 Kč a že žalovaný tento jeho účet uznal. Z tohoto přednesu zůstalo ovšem nevyjasněno, žádá-li žalobce zaplacení částky 10.315 Kč jakožto nedoplatku kupní ceny 43.500 Kč, či z titulu smlouvy o dílo v původní sumě 27.929 Kč či z nějakého jiného titulu. Žalovaný již v odpovědi na žalobu namítal, že nejde o kup, nýbrž o spolčení ke společným obchodům na společný účet, a to nejen mezi stranami, nýbrž i s třetí osobou; že se nestalo vyúčtování, že žalovaný neuznal žádného účtu a že žalobce nesložil ještě vyúčtování se sdělením dokladů, jak tomu byl povinen podle čl. 270 obch. zák. Žalovaný praví v odpovědi na žalobu výslovně, že zažalovaná »číslice 10.315 Kč má býti ve skutečnosti výslednicí vyúčtování ze společenství po dobu více let.« Z toho však jde na jevo, že žalovaný dobře věděl, jaký jest skutkový podklad zažalovaného nároku a měl tudíž — domníval-li se, že dovolaný zemský civilní soud není věcně příslušným a že by byl příslušným obchodní soud v Praze — učiniti námitku věcné nepřislušnosti včas, t. j. hned při prvním roku a nikoliv až v druhém přípravném spise a nemůže odkazovati na další, prý nové údaje žalobcovy toho obsahu, že prý zažalovaný peníz jest zůstatkem společného osobního vyúčtování, kteréžto údaje však přesně vzato nejsou ani nové, protože již v žalobě byla nejasná řeč o nějakém vyúčtování a mimo to žalovaný musil věděti — právě tak jako žalobce — jak se vlastně věc ve skutečnosti měla. Zemský civilní soud v Praze stal se tedy podle §u 104 druhý odstavec j. n. věcně příslušným, ať tu nějaké vyúčtování bylo, či nebylo.

Po té přišel žalobce v přípravném spise, podaném na žalobní odpověď, opravdu s celou řadou nových tvrzení a uvedl, že nečiní si většího nároku z tržové ceny za auto, než nedoplatek 10.315 Kč za svoji práci a výlohy, že zažalovaná pohledávka »jest zbytek účtu ze dne 28. října 1923 resp. z opětného účtování ze dne 3. srpna 1924 a 20. ledna 1925,« že by jeho pohledávka sice činila více, ale že neúčtoval celou řadu slev a věcí. Znova při tom opakuje tvrzení, že žalovaný s účtováním za správné uznal. Protože žalobce zase mluvil jednak o zbytku tržové ceny, jednak o nedoplatku za práci a výlohy, zůstalo stále ještě pochybno, z jakého titulu vlastně žalobní pohledávku žádá, zejména když účet ze dne 28. října 1923 (který byl později předložen) zní jen na opravy za úhrnnou úplatou 27.929 Kč. Žalovaný v dalším přípravném spise vyvracel tvrzení žalobce a jal se probírat jednotlivé položky tří účtů, které v opise předložil. Za takového stavu věci došlo k prvnímu ústnímu jednání dne 28. ledna 1926, při kterém konečně žalobce prohlásil, že zažalovaná pohledávka je nedoplatek z tržové ceny 43.500 Kč, plynoucí ze sčítování platů, které žalovaný na tuto pohledávku splatil, a že pohledávka jest výsledkem sčítování mezi žalobcem a žalovaným. Ještě z tohoto přednesu by se zdálo, že jde o jedinou a jednotnou pohledávku z tržové smlouvy, na kterou byly činěny platy. Ale hned v dalším přednesu uvádí žalobce zase položky, které žalovaný ve skutečnosti nezaplatil, nýbrž které mu byly jen k dobru připsány. Konečně při druhém ústním jednání dne 4. února 1926 byly jednak žalovaným předloženy prvopisy účtů, jednak soudcem vyslechnuti svědci a strany o žalobním tvrzení, zda se stalo vyúčtování a zda je žalovaný uznal. První soudce, zjistiť, že k sčítování nedošlo a že žalovaný zažalovanou pohledávku neuznal (kteréžto zjištění, obsažené v usnesení prvního soudu zůstalo nenapadeno), prohlásil dosavadní řízení za zmatečné, ježto zažalovaná pohledávka jest přebytkem, jenž vychází ze srovnání pohledávek, které přísluší oběma stranám navzájem a ježto úhrnná výše pohledávek, jichž se žalobce dovolává k odůvodnění žádaného přebytku (§ 55 poslední věta j. n.) činí nejméně 26.500 Kč. Prvnímu soudci jest plně přisvědčiti, neboť — nehledíc k temnému přednesu žalobce, který stále dotýkal se nějakého sčítování — poučuje již běžný pohled do účtů za pravě uznávaných, že zažalovaných 10.315 Kč jest vyvozováno ze tří účtů, které sestávají z celé řady položek, jež si žalobce k svému prospěchu čítal, po odečtení celé řady položek, jež čítal zase k prospěchu žalovaného, a že jednotlivé položky aktivní i pasivní spočívají na různých skutkových podkladech, že tedy nejde jen o kupní smlouvu a o kupní cenu, na kterou by byly bývaly činěny splátky. Jest to školský příklad §u 55 poslední věta j. n. Rekursní soud se domnívá, že jde jen o nezaplacený zbytek kupní ceny, že žalovaný dalšího nároku, než 10.315 Kč nečiní, že mu soudce ani více přisouditi nemůže a že ani žalovaný netvrdí, že by žalobci příslušel větší nárok. Názoru rekursního soudu nelze přisvědčiti, neboť nehledíc k tomu, zda jde o nedoplatek kupní ceny, či o jiné úplaty, není směrodatno, že zažalovaná částka nepřesahuje 20.000 Kč a že žalobce více nežádá, nýbrž jen na tom záleží, že jde o přebytek z různých pohledávek, příslušejících oběma stranám navzájem, že jest zažalován

přebytek z těchto vzájemných pohledávek a že souhrn pohledávek žalobcových, jichž se k odůvodnění přebytku dovolává, činí přes 20.000 Kč. Nejde o zbytek nároku jinak již zapraveného, nýbrž o přebytek z celé řady aktivních i pasivních položek. Při tom odpočítává žalobce mimo jiné také 17.000 Kč, jako vzájemnou pohledávku žalovaného ze zápůjčky, kompensuje ji tedy, což podle §u 55 poslední věta pro cenu předmětu sporu zase nepřichází v úvahu. Jen zapravené částky se odečítají podle druhé věty v §u 55 j. n., nikoli však vzájemné aktivní položky druhé strany, třeba kompensabilní. V takovém případě určuje se cena sporného předmětu podle celé vzájemnými nároky nevyrovnané pohledávky žalobcovy (srv. také Neumann k §u 55 j. n. str. 185 a 186). První soudce ve svém usnesení v odstavci prvním zrušil dosavadní řízení jako zmatečné, v odstavci druhém přisoudil žalovanému útraty proti žalobci a v odstavci třetím odkázal další řízení před senát. V rekursech od obou stran podaných napadl žalobce odstavec první a druhý a žalovaný odstavec druhý a třetí. Z rekursu žalovaného jde na jevo, že se bránil tomu, by věc byla k dalšímu řízení přivedena před senát a že chtěl docílití toho, by žaloba byla odmítnuta, když prý již celé řízení bylo jako zmatečné zrušeno. Rekursní soud nesprávně praví ve výroku svého usnesení, že vyhovuje oběma rekursům, neboť rekursu žalovaného nevyhověl, což správně tento vytýká, ale což pro toto rozhodnutí nemá důležitosti. Důležité však jest, v jakém objemu měl první soudce řízení zrušiti. Odpověď zní, že jen potud, pokud řízení, provedené před samosoudcem jest zmatečné následkem nedostatečného obsazení soudu (§ 477 čís. 2 c. ř. s.). Tak tomu však bylo jen při ústních jednáních ze dne 28. ledna 1926 a ze dne 4. února 1926, kdežto ostatní úkony samosoudcovy, zejména nařízení a konání prvního roku, nařízení ústního jednání a žalobní odpovědi, zprostředkování doručení přípravných spisů, vyměněných mezi stranami do prvního ústního jednání (§ 258 c. ř. s.) a odročení prvního ústního jednání ze dne 15. ledna 1926 pro zaneprázdnění soudce bez jakéhokoliv věcného projednávání, předsevzal samosoudce platně. Bylo tedy omeziti zrušení jen na ústní jednání, jak si to asi první soudce také představoval, protože nepřiznal žalovanému útraty za přípravné spisy a jiné právnické úkony až do prvního ústního jednání. Procesní úkony provedené až do ústního jednání dne 28. ledna 1926 zůstávají v platnosti, budou podkladem pro další řízení před senátem a útraty za ně budou sdíleti osud nákladů sporu podle jeho výsledku. V tom směru není tedy dovolací rekurs v právu, domáhaje se obnovení celého zrušovacího výroku prvního soudce. První soudce však přiznal žalovanému kromě útrat za ústní jednání také útraty za nekonaný rok ze dne 15. ledna 1926, které podle řečeného náležejí ke všeobecným nákladům sporu. Ohledně těchto útrat nebylo lze usnesení prvního soudu obnoviti, nýbrž bylo je z náhrady vyloučiti a takto útraty žalovaného z 990 Kč na 808 Kč 96 h snížiti.

Přisouzené útraty jest povinen žalobce žalovanému nahraditi podle §u 51 první odstavec c. ř. s., protože svým neurčitým a v příčině tvrzeného uznání také nepravdivým přednesem zavinil konání ústních jednání, ač tu byl důvod zmatečnosti. K tomu jest dodati, že první soudce,

nevěda ještě, zda přece jen sám nebude oprávněn projednávat a rozhodovat, byl nucen ústní jednání konati a důkazním řízením zjišťovati pravdivost tvrzení žalobcových, že prý žalovaný súčtovanou žalobní pohledávku uznal. Neboť kdyby tomu tak bylo, bylo by šlo o súčtovanou a uznanou pohledávku určité výše (10.316 Kč), která by byla pro projednání a rozhodnutí samosoudce jedinečně směrodatnou. Jak již řečeno, měl žalobce již v žalobě uvésti podle pravdy skutečnosti potřebné pro posouzení samosoudcovské rozepře a nebylo by pak došlo ke zmatečným ústním jednáním.

Čís. 6045.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.).

Předpis Šu 20 (2) zákona vztahuje se též na úmluvu mezi starým, nevypovězeným nájemníkem a majitelem domu, dle níž tento dal onomu úplatu za vystěhování, potřebuje bytu pro třetí osobu. Nezáleží na tom, že úplata byla částečně dána jako náhrada za škodu z předčasného stěhování, jen když byla dána v souvislosti s postoupením bytu.

(Rozh. ze dne 19. května 1926, Rv I 65/26.)

V domě žalobců měla pronajaty místnosti žalovaná firma, jež si vystavěla dům a hodlala se do něho nastěhovati. Žalobci zamýšleli pronajati místnosti, obývané dosud žalovanou, Adolfu R-ovi, jemuž hrozilo vyklizení s jeho dosavadního bytu, a naléhali proto na žalovanou, by vyklidila místnosti ku dni 1. března 1924. Žalovaná k tomu svolila pod podmínkou, že jí žalobci zaplatí odbytné 10.000 Kč, což žalobci učinili, načež žalovaná místnosti vyklidila. Žalobě, již se žalobci domáhali na žalované vrácení oněch 10.000 Kč, bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolání opírajíc se o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), vytýká rozsudku soudu odvolacího jako nesprávné hlavně dva v důvodech projevené právní názory, jednak názor, že »zákon neklade důraz na osoby, s nimiž nájemník jedná, nýbrž pouze na účel a obsah jednání a že nemění ničeho na povaze zakázaného jednání skutečnost, že úmluva se stala mezi starým nevypovězeným nájemníkem a mezi majitelem domu a nikoli s nájemníkem nastávajícím,« jednak právní názor, že nelze vylučovati použití § 20 zák. o ochr. náj. na tento případ, byť i účelem zákona bylo především chrániti nájemce před bezdůvodnou výpovědí a neodůvodněným zvyšováním nájemného, poněvadž by placení odbytného i v takových případech vedlo nepřimo ke zvyšování činží pro nástupce nájemců. Výtky tyto činí žalovaná strana neoprávněně. Dle Šu 20 (2) zák. ze dne 26. dubna 1923, č. 85 sb. z. a n. o ochraně nájemníků jsou zapovězena veškerá právní jednání, kterými dosavadní nájemník, nebo jiný uživatel bytu dává sobě nebo někomu ji-